

Sınıf Öğretmenlerinin Salgın Sürecindeki Uzaktan Eğitime ve Salgın Sonrası Devam Eden Yüz Yüze Eğitime Yönelik Değerlendirmeleri¹

Primary School Teachers' Evaluations of Distance Education During the Pandemic and Face-to-Face Education Continuing After the Pandemic

Fatıma ÖZTÜRK²
Mehmet Koray SERİN³

doi: 10.38089/iperj.2025.207

Geliş Tarihi: 28.11.2024

Kabul Tarihi: 12.02.2025

Yayınlanma Tarihi: 31.03.2025

Özet: Bu araştırmanın temel amacı Covid-19 salgını sebebiyle tüm kademelerde uygulanan uzaktan eğitim ile salgın sonrası kademeli olarak geçilen yüz yüze eğitim süreçlerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüş ve değerlendirmelerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yaklaşımına göre tasarlanan çalışma, temel nitel araştırmaya göre organize edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Yozgat ilinde görev yapmakta olan ve gönüllülük esas alınarak belirlenen on yedi sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, literatüre dayalı olarak hazırlanan yedi soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler neticesinde elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre katılımcılar uzaktan eğitim sürecine hazırlıksız yakalandıklarını, birtakım problemler ile karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları en büyük problemin alt yapı ve teknolojik donanım kaynaklı olduğu görülmüştür. Yüz yüze eğitime geçildiğinde yaşanan problemlerin bıraktığı izler görülmeye başlanmış, öğrencilerde konu eksiklikleri, disiplin problemleri, sosyal becerilerde zayıflık karşılaşılan en büyük problemler arasında yer almıştır. Öğretmenler yüz yüze eğitime geçildiğinde ortaya çıkan eğitim problemlerini farklı yöntemler kullanarak telafi etmeye çalıştıklarını dile getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 salgını, uzaktan eğitim, yüz yüze eğitim, sınıf öğretmeni

Abstract: The main purpose of this study is to reveal the opinions and evaluations of primary school teachers regarding the distance education implemented at all levels due to the COVID-19 pandemic and the face-to-face education processes that were gradually transitioned after the pandemic. The study was designed according to a qualitative research approach and organized according to basic qualitative research. The study group of the research consists of seventeen primary school teachers working in Yozgat province and determined on the basis of volunteerism. The data were collected through a seven-question semi-structured interview form prepared based on the literature. Content analysis was performed on the data obtained as a result of the interviews. According to the findings of the research, the participants stated that they were unprepared for the distance education process and encountered various challenges. It was seen that the biggest problem experienced by primary school teachers in the distance education process was related to infrastructure and technological equipment. When the transition to face-to-face education began, the impact of the challenges experienced during distance education became evident, with students' learning gaps, discipline issues, and weaknesses in social skills emerging as the most significant problems. Teachers stated that they tried to compensate for the educational problems that emerged when they switched to face-to-face education by using different methods.

Key Words: COVID-19 pandemic, distance education, face-to-face education, primary school teacher

¹ Bu araştırma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, Türkiye, fatmazehra903@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2597-4277>

³ Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, Türkiye, mkserin@kastamonu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4104-5902>

Giriş

Salgınlar insanlığın varoluşundan günümüze kadar geçen zamanda belli aralıklarla karşı karşıya kalınan bir problemdir. Sağlık sorunu olmasının yanı sıra küresel ekonomiyi, toplumların sosyal ve siyasal hayatını, uluslararası ilişkileri ve toplumların birbiriyle olan ilişkilerini etkileme potansiyeline sahiptir. Bazı salgınlar can kaybının yanı sıra sosyal, ekonomik ve siyasal alanlarda da yıkıma sebep olmuştur. En yıkıcı olan salgınlar arasında Veba, Çiçek, Kolera, Sıtma, İspanyol gribi, HIV, Sars, Domuz Gribi, Ebola ve yakın zamanda yaşadığımız Covid-19 salgını yer almaktadır. Covid-19 salgını da yalnız sağlık problemine sebep olmakla kalmamış sosyal ve ekonomik açıdan da yıkıcı etkileri olmuştur (Akin ve Uçar, 2023). Dünyayı etkisi altına alan Covid 19 salgını sebebiyle diğer ülkeler gibi Türkiye’de de sosyal, ekonomik, iktisadi alanların yanında eğitim alanında da radikal kararlar alınıp uygulanmıştır. 10 Mart 2020’de ilk vaka görülmesiyle ara tatil öne çekilmiş ve okullar tatil edilmiştir. 23 Mart 2020’de uzaktan eğitim süreci başlatılmıştır. Bu süreçte dünyada 188 ülkede 1,5 milyardan fazla öğrenci ve 63 milyondan fazla öğretmen okulların yüz yüze eğitime ara vermesinden dolayı bu süreçten etkilenmiştir (UNESCO, 2020).

Pandemi sürecinde eğitimin devamlılığını sağlamak, öğrenme kayıplarını önlemek amacıyla özel ve resmi olmak üzere tüm okullarda uzaktan eğitim uygulamalarına başvurulmuştur. Ülkelerin ekonomik ve teknolojik alt yapı imkanları, coğrafi şartları göz önüne alınarak uzaktan eğitim sürecinde televizyon ve radyo yayınları, basılı materyaller, çevrimiçi öğretim içerikleri, senkron canlı dersler tercih edilmiştir (Sözen, 2020). 23 Mart 2020 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı televizyon ve internet tabanlı, ücretsiz erişimi olan bir uzaktan eğitim sistemini başlatmış, EBA (Eğitim Bilişim Ağı) aracılığıyla eğitimler sunulmaya başlanmıştır. Türkiye’de tüm eğitim kademelerinde yüz yüze eğitime ara verilip uzaktan eğitim aracılığıyla (EBA ile) derslerin işlenmesi ilk kez gerçekleştirilmiştir (Yıldız Duban, 2022). Uzaktan eğitim salgın sürecine kadar daha çok yüz yüze eğitime alternatif olarak, yüz yüze eğitimin bütünleyicisi olarak görülmüştür. Fakat dünyayı etkileyen bu olağanüstü salgın durumu sebebiyle uzaktan eğitimden farklı bir alternatif olmadığı düşünülmektedir (Türker ve Dündar, 2020). Uzaktan eğitim öğrenci ve öğretmen açısından zaman ve mekan sınırlaması olmadan eğitimin devamlılığını sağlamak amacıyla aradaki etkileşimi iletişim teknolojileriyle sağlayan bir eğitim modelidir (Ağır, 2007). Uzaktan eğitim daha geniş kitlelere eğitim sunması, eğitim maliyetini en aza indirmesi, öğrencilerin diledikleri zaman ve mekanda eğitime ulaşmaları açısından avantajlıdır (Ağır, 2007). Uzaktan eğitim senkron ve asenkron olmak üzere iki biçimde yürütülebilmektedir. Senkron şekilde ilerleyen eğitimde sanal sınıf ortamında öğrenciler ve öğretmenler canlı olarak karşılıklı iletişime geçebilmektedir. Bu yöntem ile eş zamanlı soru sorabilen öğrenciler anlaşılmayan durumları karşı tarafa iletebilmekte ve tartışma ortamına dâhil olabilmektedir. Asenkron yöntemde ise öğrenciler kendilerine uygun vakitlerde ve dilediği ortamda internet üzerinden derslere erişebilmekte ve sistemde bulunan video ve ses kaydı gibi araçlar vasıtasıyla dersi takip edebilmektedir. Bu yöntemde öğrenciler öğretmen ile anında iletişim sağlayamamaktadır (Serçemeli ve Kurnaz, 2020).

Pandemi sebebiyle yüz yüze eğitime ara verilmesi beraberinde acil uzaktan eğitim kararının alınmasına sebep olmuştur. Acil uzaktan eğitim, yaşamın doğal akışında gerçekleştirilen uzaktan eğitimin bu akışın birtakım sebeplerle bozulması sonucunda gerçekleştirilmek zorunda kalan uzaktan eğitim çalışmalarını ifade etmektedir (Yılmaz ve Toker, 2021). Salgın sebebiyle geçilen acil uzaktan eğitim için gerek Millî Eğitim Bakanlığı gerekse yükseköğretim kurumları birtakım tedbir almış, öğrencilerde öğrenme kaybı olmaması amacıyla sürecin verimli biçimde ilerlemesi hedeflenmiştir. Uzaktan eğitime dâhil olan grubun büyüklüğü, teknoloji konusundaki eksiklikler sürecin aksamasındaki en önemli faktörleri oluşturmuştur. Okul öncesi eğitimden yükseköğretime eğitim paydaşlarının önemli bir kısmı uzaktan eğitim sürecine geçişte güçlüklerle mücadele etmiştir (Koç, 2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerde motivasyon kaybı, uyum sağlamakta zorlanma ve isteksizlik gözlenmiştir.

Acil uzaktan eğitim sebebiyle derslerini ilk defa uzaktan eğitim aracılığıyla dijital araçlar kanalıyla sunmak durumunda kalan öğretmenler teknik ve teknik olmayan birçok sorunla karşılaşmışlardır (Yılmaz ve Toker, 2021). Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinden memnun olmadıkları ifade edilmekte ve bunun temelinde de bu süreçle ilgili yeterli bilgi ve donanıma sahip olmadan hazırlıksız yakalanmaları yatmaktadır (Candan ve Usta, 2022). Uzaktan eğitim sürecinde okullarda tüm öğrencileri kapsayan yönetsel ve teknolojik alt yapı konusunda çalışmaların yeterli olmadığı ve bu sebeple de hem öğrencilerin hem öğretmenlerin teknolojik zorluklar yaşadığı görülmüştür (Durdu ve Coşkun, 2023).

Salgın sebebiyle eğitime evden devam etmek durumunda kalan öğrenciler için fiziki ortam daha da önemli hale gelmiştir. Her öğrenci eşit imkana sahip olamamıştır. PISA 2018 verilerine göre öğrencilerin %9'unun evinde sessiz bir çalışma ortamı mevcut değildir. Endonezya, Filipinler ve Tayland'da bu oran %30 civarındadır (Özer vd., 2020). Bu imkanlara sahip ailelerde uzaktan eğitimin olumlu katkısının olduğu düşünülemez. Pandemi sürecinde öğrencilerde öğrenme kayıpları, okul terk oranlarında artış görülmüştür. Motivasyon kaybı ve performans düşüklüğü yüz yüze eğitime geçildiğinde de devam etmiştir (Saavedra, 2020). Li vd. (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada 60 ülkeden veri toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre salgın sebebiyle okulların kapanması eğitimde fırsat eşitsizliğini artırmıştır. Bundervoet vd. (2022) tarafından yapılan çalışmada 31 ülkeden veri toplanmıştır. Çalışma sonucuna göre uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin %50'sinin okulu bırakmak zorunda kaldığı görülmüştür.

Uzaktan eğitim sürecinin olumsuz etkisinin yanı sıra olumlu katkıları da olmuş, dijital becerilere katkı sunmuş ve birtakım farkındalıklar kazandırmıştır (Yunus vd., 2024). Salgın sürecinde okulların kapatılması sonucunda dezavantajlı durumda olan öğrencilerin eğitimdeki eşitsizlik durumu giderek artmıştır (Özer vd., 2020). Salgın sürecinin öğrencilerin psikolojik durumu, eğitimdeki eşitsizlik durumu, sağlıklı beslenme, gelir kaybı gibi durumları üzerinde olumsuz etkisi olmuştur. Bu süreçte eğitim düzeyi yüksek ailede yaşayan çocukların daha başarılı olma ihtimali artmış, fırsat eşitsizliğinin ortaya çıkma ihtimali de yüksek olmuştur (Özer vd., 2020). Salgın sonrasında öğretmenler için zor bir süreç başlamıştır. Öğrenci problemleri ile karşılaşan öğretmenler eğitimin verimli ilerlemesi için kendilerine özgü çözüm yolları bulmak zorunda kalmışlardır. Salgın sonrasında disiplin problemleri de açığa çıkmıştır (Çelik ve Kılıçoğlu, 2024).

Araştırmalar ışığında uzaktan eğitim sürecinin her kademedeki görev yapan öğretmenler için hem avantaj hem de dezavantaj oluşturan olan bir süreç olduğu söylenebilir (Yılmaz ve Yılmaz, 2023). Küçük yaş grubunu kapsayan, somut materyallerin önem arz ettiği ve okuma yazma gibi önemli bir sürece yer verilen ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin ve özellikle ilköğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinin dezavantajlarına daha fazla maruz kaldığı görülmüştür (Dinler ve Dündar, 2021). Özellikle teknolojik gelişmelerin öğrenme-öğretme süreçlerine yoğunlukla dâhil olduğu sınıf öğretmenlerinin salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde edindikleri deneyimlerin ve bu deneyimlerin salgın sonrasındaki yüz yüze eğitime yansımalarının araştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada hem uzaktan eğitim öncesine yönelik hem de uzaktan eğitim sonrasında devam eden yüz yüze eğitime yönelik deneyimlerin yer alması yeni kriz durumlarına yönelik önlemlerin alınabilmesi ve alanyazına fayda sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bundan dolayı bu araştırmanın temel amacı salgın sürecindeki uzaktan eğitim ve sonrasında devam eden yüz yüze eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymak olarak belirlenmiştir. Söz konusu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Uzaktan eğitimde sınıf öğretmenlerini en çok zorlayan süreçler nelerdir?
2. Uzaktan eğitimde öğrencileri en çok zorlayan süreçlere yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?
3. Sınıf öğretmenlerinin salgın dönemindeki uzaktan eğitimin bugünkü yüz yüze eğitime olan etkilerine yönelik görüşleri nasıldır?
4. Sınıf öğretmenleri yüz yüze eğitime geçiş sonrası varsa yaşadıkları olumsuzluklara yönelik ürettikleri çözümler nelerdir?
5. Salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinin sınıf öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine yansımaları nasıldır?
6. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan ve yüz yüze eğitime yönelik tercihleri nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, Covid-19 salgın döneminde ilkokullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerine uzaktan eğitim süreci ve uzaktan eğitim sonrası yüz yüze eğitim süreci hakkında kendi deneyim ve algılarını, yaşadıkları sorunları daha açık bir dille ifade etmelerine imkân sağladığı için nitel araştırma desenlerinden temel nitel araştırma deseni tercih edilmiştir. Temel nitel araştırma, eğitimde ve diğer

uygulama alanlarında kullanılan yaygın nitel araştırma türlerinden birisidir. Temel nitel araştırma deseni doğası gereği katılımcıların deneyimlerini nasıl yorumladıklarını, dünyalarını nasıl inşa ettiklerinin ve deneyimlerine ne anlam yüklediklerini ortaya çıkarmayı amaçlar. Temel nitel araştırma deseninin ayırt edici özelliği, bireylerin kendi gerçekliklerini sosyal dünyaları ile etkileşim içinde inşa etmeleridir. Veriler görüşmeler, gözlemler ya da doküman analizi aracılığıyla toplanabilmektedir (Merriam, 2009).

Araştırma Grubu

Covid-19 salgını sürecinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim ve sonrasında devam eden yüz yüze eğitime yönelik görüşlerini almayı amaçlayan bu çalışma 2022-2023 eğitim öğretim yılında Yozgat ilinde görev yapmakta olan 17 sınıf öğretmenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Uygun örnekleme yöntemi mevcutta olan, ulaşılması en kolay ve uygun birimlerin seçimine dayanır (Büyüköztürk vd., 2014). Araştırmacı yakın çevresinden başlayarak en uygun birimleri seçer. Seçimine, örnekleme hedeflediği miktara ulaşana kadar da devam eder. Bu yöntem zaman ve maliyet açısından araştırmacıya avantajlar sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin demografik özelliklerine tabloda yer verilmiştir. Çalışmaya 10 kadın, 7 erkek öğretmen katılım göstermiştir. Katılımcılar 7-33 yıl arasında mesleki deneyime sahiptir. Tablo 1’de araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine ait bazı özelliklere yer verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin bazı özellikleri

Katılımcılar	Cinsiyet	Kıdem Yılı
Ö1	Erkek	25
Ö2	Kadın	7
Ö3	Erkek	26
Ö4	Erkek	33
Ö5	Erkek	36
Ö6	Kadın	19
Ö7	Kadın	15
Ö8	Kadın	31
Ö9	Erkek	13
Ö10	Erkek	18
Ö11	Erkek	16
Ö12	Kadın	10
Ö13	Erkek	11
Ö14	Kadın	30
Ö15	Erkek	25
Ö16	Erkek	8
Ö17	Kadın	9

Veri Toplama Aracı

Salgın sürecindeki uzaktan eğitime yönelik ve salgın sonrası devam eden yüz yüze eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin deneyimlerini öğrenmek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun kullanıldığı araştırmalarda daha önceden araştırmacı tarafından hazırlanan soruların görüşme esnasında katılımcılar tarafından yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verilir (Ekiz, 2020). Doğası gereği esnek bir yapıya sahip olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle daha farklı sorulara da yer verilebileceği için fark edilmeyen yeni alanların keşfedilmesi mümkündür. Birçok yarı yapılandırılmış görüşmede yaşanan bu durum ile araştırmacının yeni bir konuya yönelmesi araştırmanın güvenilirliğini artıracak ve önceden elde edilmemiş nitelikli verilerin elde edilmesine katkı sağlayacaktır (Kendall, 2008; Uzunöz, 2021).

Görüşme formunun oluşturulmasında öncelikle alanyazında benzer konular üzerine yapılmış çalışmalar (Dinler ve DüNDAR, 2021; Saygı, 2021; Avcı ve Akdeniz, 2021) incelenmiş ve on beş

maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan on beş maddelik taslak form, araştırmanın amacına hizmet edip etmediğinin belirlenmesi ve uzman geçerliliğinin sağlanabilmesi adına sınıf eğitimi ve eğitim bilimleri alanında uzman iki öğretim üyesi ile uzaktan eğitim sürecinde görev yapmış ve halen görev yapmakta olan dört sınıf öğretmeninin incelemesine sunulmuştur. Bahsi geçen uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda görüşme formunda düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan düzenlemeler neticesinde yedi ana maddeye indirilen form son aşamada dil ve anlatım uygunluğu açısından uzman görüşüne sunulmuş ve yine alınan dönütler neticesinde görüşme formunun nihai hali verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında hem süreç içerisinde karşılaşılabilecek olası sorunları tespit etmek hem de süreci deneyimlemek için, uzaktan eğitim sürecinde görev yapmış ve çalışma grubunda yer almayan bir sınıf öğretmeni ile pilot uygulama (görüşme) gerçekleştirilmiştir. Söz konusu pilot görüşme yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Yapılan bu görüşmede soruların içerik, anlam ve dil yönünden veri toplama süreci için yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşmeler, öğretmenlerin kendilerini rahat hissedecekleri ortamlarda ve uygun oldukları tarih ve saatlerde gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze yapılan görüşmeler öğretmenlerin izni alınarak telefon kayıt özelliği ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme sorularına başlanmadan önce öğretmenlerin isimlerinin gizli tutulacağı ve araştırmacı haricinde kimseyle paylaşılmayacağına dair bilgi verilmiştir. Böylece öğretmenlerin rahat cevap vermeleri amaçlanmıştır. Görüşmeler ortalama 30-40 dakika arası sürmüştür. Görüşme esnasında alınan cevaplar not alınmış ayrıca ses kayıtları da tek tek dinlenerek ifadelerin atlanmamış olmasına dikkat edilmiştir. Görüşmelerde öğretmenlerin her biri için Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kod numarası verilmiştir.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla sınıf öğretmenlerinin görüşleri alındıktan sonra elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi birtakım kurallara dayalı kodlamalarla bir metinde yer alan sözcüklerin daha küçük içerik kategorileriyle özetlendiği sistematik ve yinelenebilir bir tekniktir. İçerik analizi bir metinden oluşan bütünün içindeki belli sözcüklerin ve kavramların varlığını belirlemek amacıyla yapılır (Büyüköztürk vd., 2020). İçerik analizi, elde edilen verilerin analiz için uygun hale getirilmesi, verilerin kodlanması, kategorilere ayrılmasını sağlayan bir tekniktir. Bu yöntemi kullanan araştırmacı soyut ve genellenebilir kavramlara daha rahat ulaşabilir (Uzunöz, 2021). Bu çalışmada da alınan cevaplara göre kodlar oluşturulmuş daha sonra ortak temalara ulaşılmıştır. Kodların sınıf öğretmenleri tarafından ne sıklıkla tekrar edildiği frekans olarak saptanmış ve tablolara aktarılmıştır. Oluşturulan tema, kategoriler ve kodlamalar araştırmacılar tarafından birlikte oluşturulmuştur. Kodlayıcılar arasındaki uyum yüzdesi Miles ve Huberman (1994) formülü kullanılarak belirlenmiştir. Güvenirlilik formülü= $\frac{\text{Görüş birliği}}{\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}}$ formülü ile hesaplanan benzerlik oranı %91 olarak sonuçlanmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamında ilk olarak sınıf öğretmenlerine “Uzaktan eğitimde sizi en çok zorlayan durumlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerini zorlayan süreçler

Tema	Kategori	Kod	f
Problemler	Teknolojik aksaklıklar	Bağlantı sorunu	8
		Teknolojik aletlerin kullanımı	6
	Duyuşsal, bilişsel süreçler	Motivasyon (ilgi, istek, dikkat) eksikliği	6
		Okuma-yazma problemi	1
	Sosyo-ekonomik yetersizlik	Tablet, bilgisayar ya da internetten mahrum kalma	4
		Öğrenme ortamı	3

Tablo 2 incelendiğinde görüşlerin teknolojik aksaklıklar, duyuşsal/bilişsel süreçler, sosyo-ekonomik yetersizlik olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan teknolojik aksaklıklar (f=14) olmuştur. Teknolojik aksaklıklar kategorisi altında bağlantı sorunu, teknolojik aletlerin kullanımı kodlarına yer verilmiştir. Bununla ilgili olarak Ö₂ “*Teknolojik sıkıntılar, bağlantının kopması ve internete erişimi bulunmayan çocukların olması beni en çok zorlayan durum oldu.*” (Teknolojik aksaklıklar/bağlantı sorunu) açıklamasını yaparken Ö₁ ise “*Uzaktan eğitimde beni en fazla zorlayan teknolojik aletlerin kullanımı oldu. İnternet bağlantısının olmadığı öğrenciler, ders yaparken çocukların defter kitap gibi araçları nasıl ne şekilde kullandıklarının görülemediği gibi zorluklar yaşadım.*” (Teknolojik aksaklıklar/teknolojik aletlerin kullanımı) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö₁₆ “*Katılım oranı düşüktü, internet problemi, ders dinlememe, ders dışı şeylerle ilgilenme ve bağlantı kopmaları yaşandı. Ev ortamı rahatlığından ötürü yeme içme sorunu, geç kalkma, derse geç katılım sorunlarını ve bilgisayar tableti olmayan çocukların derse katılmaması problemlerini yaşadım.*” (Teknolojik aksaklıklar/teknolojik aletlerin kullanımı) ifadelerini kullanmıştır.

Duyuşsal-bilişsel süreçler kategorisi altında ilgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği, okuma yazma problemi kodlarına yer verilmiştir. Bu kategoriyle ilgili olarak Ö₉ dikkat ve motivasyon eksikliğine vurgu yaparak “*Her çocuğun evinde internet olmaması, onlarla uzaktan ders yapmamızı engelledi. Kış aylarında aile bireylerinin aynı odada olması çocuğun dikkatini derse vermesinde sorunlar çıkardı. Kimi öğrenciler de utangaç davranarak derse fazla katılım göstermediler.*” (Duyuşsal-bilişsel süreçler /ilgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö₁₄ ise “*1. sınıf olduğu için derse katılım düşüktü ve belli öğrenciler katıldı. Derse geç katılmaları oldu.*” (Duyuşsal-bilişsel süreçler /ilgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği) ifadelerini kullanmıştır. Ö₁₂ “*Uzaktan eğitimde etkileşim olmadığı için uzaktan öğrencileri derse çekmek zor oldu.*” (Duyuşsal-bilişsel süreçler /ilgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği) açıklamasını yaparken okuma yazma problemi ile ilgili olarak Ö₁₁ “*1. sınıf öğrencilerinin okuma yazma öğrenme sürecinde zorlandık.*” (Duyuşsal-bilişsel süreçler /okuma yazma problemi) şeklinde görüş bildirmiştir.

Sosyo-ekonomik yetersizlik kategorisinin altında tablet, bilgisayar ya da internetten mahrum kalma ile öğrenme ortamı kodları yer almıştır. Bu kategoriyle ilgili olarak Ö₇ öğrenme ortamına dikkat çekerek şu ifadeleri kullanmıştır, “*Yaşanan sıkıntılar öğrencilerin gerekli donanımlarının olmaması, internet bağlantılarının olmaması, uygun ortamlarının olmaması, öğrencilerin derse odaklanamaması, velilerin sürece fazlasıyla dâhil olması, kardeşlerin aynı odada derse girmek zorunda kalması.*” (Sosyo-ekonomik yetersizlik/tablet, bilgisayar eksikliği) Ö₈ “*Ailelerin internetinin olmaması, telefon ve bilgisayarlarının olmaması.*” (Sosyo-ekonomik yetersizlik-tablet, bilgisayar eksikliği) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö₁₆ ise ev ortamının getirmiş olduğu problemlere dikkat çekerek, “*Katılım oranı düşüktü, internet problemi, ders dinlememe, ders dışı şeylerle ilgilenme ve bağlantı kopmaları yaşandı. Ev ortamı rahatlığından ötürü yeme içme sorunu, geç kalkma, derse geç katılım sorunlarını ve bilgisayar tableti olmayan çocukların derse katılmaması problemlerini yaşadım.*” (Sosyo-ekonomik yetersizlik/öğrenme ortamı) şeklinde görüş bildirmiştir.

İlk alt problemin devamı kapsamında çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin uzaktan eğitimde karşılaştığı olumsuz durumları gidermeye yönelik başvurdukları çözüm yollarının neler olduğu belirlenmeye çalışılmış ve bu doğrultuda ulaşılan bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimde karşılaştığı zorluklara yönelik ürettikleri çözümler

Tema	Kategori	Kod	f
Çözümler	Veli işbirliği	Aile ile iletişimi artırma	9
	Bilişsel destek	Akademik anlamda bireysel destek	6
	Duyuşsal destek	Oyunlaştırma, eğlendirme	2
	Teknik destek	Teknolojik alt yapının güçlendirilmesi	1

Tablo 3 incelendiğinde elde edilen bulguların veli iş birliği, bilişsel destek, duyuşsal destek, teknik destek olmak üzere dört kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan veli iş birliği (f=9) olmuştur. Bununla ilgili olarak Ö₅, “*Velilerle istişare yaptım. Bir gün önce hangi dersi hangi araçlarla işleyeceğimizi konuştuk. İnterneti olmayanları tamamladık.*” (Veli iş birliği/aile ile iletişimi artırma) ifadelerini kullanarak velilere teknolojik donanım üzerinden bilgilendirme yaptığını belirtirken Ö₆ ise “*Bu sorunu çözmek için velilerimle EBA üzerinden örnek*

dersler tanımladım ve önce onların süreci anlamasını sağladım. Onlar işin mantığını anlayınca bu konuda çocuklarına yardımcı oldular ve bu sorunu kısa sürede aşabildik.” (Veli iş birliği/aile ile iletişimi artırma) ifadelerini kullanarak velilere uzaktan eğitim sürecinin işleyişi hakkında bilgi verdiği dikkat çekmiştir. Ö₇ ise “Donanımlar bakanlık tarafından ve öğretmenlerin kendi ceplerinden kısmen karşılandı. İnterneti olmayan öğrencilere destek sağlandı. Ortam için velilerle görüşme yapıldı. Veliler destek olmaya çalıştı. Ev içi problemlere çözüm bulunamadı” (Veli iş birliği/aile ile iletişimi artırma) şeklinde açıklama yapmıştır. Ö₁₁ ise “1. sınıfta sürece yakalandığımız için okuma yazma bilmemeleri sıkıntı oldu. Çözümü velileri devreye sokarak buldum. Önce onlara anlatıp öğrencilere uygulamalarını sağladım.” (Veli iş birliği/aile ile iletişimi artırma) şeklinde görüş bildirmiştir.

Bilişsel destek kategorisinin altında akademik anlamda bireysel destek koduna yer verilmiştir. Bu kategoriye yönelik Ö₁₄ “WhatsApp üzerinden görüşme yaptım. Okula imza için gittiğimiz zaman katılmayan öğrencileri çağırıp görüşmeler yaptım ve bire bir okuma yazma çalışmaları yaptım.” (Bilişsel destek- bireysel ilgilenme) açıklamasını yaparken, Ö₄ “ekonomik durumu iyi olmayan velilerin ne bilgisayarı, tableti ne de interneti vardı. Bu çocuklara evimin önünde, parkta ve okulda dersler verdim.” (Bilişsel destek- bireysel ilgilenme) şeklinde açıklama yapmıştır.

Duyuşsal destek teması altında Ö₁₇ “Genelde bir ders bir oyun uygulaması yaptım. Uzaktan eğitim oyunları, paint üzerinden resim çizip aynısını çocuklara çizdirdim, müzik aleti çalmayı bilenler müzik aleti çalarak katılım gösterdi, ben de müzik aleti çalarak dersleri daha eğlenceli hale getirdik.” (Eğlendirme/oyunlaştırma) ifadelerine yer vererek öğrencilerin derse katılımını sosyal aktiviteler aracılığıyla eğlenceli hale getirdiği görülmüştür.

Teknik destek kategorisinin altında teknolojik alt yapının güçlendirilmesi kodu yer almıştır. Bu temaya yönelik Ö₁₃ “Okullarda Zoom uygulamasına dahil olmaları için sınıflar ayarlandı.” Teknik destek/ teknolojik alt yapının güçlendirilmesi) şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında sınıf öğretmenlerine uzaktan eğitim sürecinde öğrencileri en çok zorlayan durumların neler olduğu sorulmuş ve elde edilen bulgulara Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf öğretmenlerine göre uzaktan eğitimde öğrencileri en çok zorlayan süreçler

Tema	Kategori	Kod	f
Problemler	Sosyal-duyuşsal süreçler	Velilerin yeterince destek olmaması	3
		Motivasyon eksikliği	3
		Okul kültüründen uzaklaşma	2
		Ev ortamının rahatlığı	2
		Verimsiz iletişim	1
		Kendini ifade edememe	1
	Akademik	İlk okuma-yazma öğretimi	4
		Yetersiz geribildirim	1
		Ödevlendirme	1
	Donanım	İnternet altyapısının yetersizliği	3
		Bilgisayar, tablet eksikliği	1

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen görüşlerinin sosyal-duyuşsal süreçler, akademik, donanım olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan sosyal-duyuşsal süreçler (f=12) olmuştur. Bu kategori altında velilerin eğitime yeterince destek olmaması, motivasyon eksikliği, arkadaş ortamından uzaklaşma, ev ortamının rahatlığı, motivasyon eksikliği, verimsiz iletişim, kendini ifade edememe kodlarına yer verilmiştir. Bu kategoriyle ilgili olarak Ö₄ “Bilgisayar başında fazla durmak istemeyen öğrenciler. Bilgisayar ve interneti olup da girmeyen öğrenciler vardı. Bu işi ben bilirim, ben çocuğuma okuma yazma öğretebilirim diyen veliler oluştu. Tabii ki sonuçta derse girenlerle girmeyenler arasındaki fark çocukların okuma ve yazmalarında oluşunca hatayı anladılar. Fakat o çocuklara da okuma yazmayı ben öğreteceğim için çok yoruldum.” (Sosyal-duyuşsal süreçler/velilerin yeterince destek olmaması) açıklamasını yaparken Ö₂ “Çocuklar sürekli evde oldukları için sıkıldılar. Yazılarında sıkıntılar gördüm.” (Sosyal-duyuşsal süreçler/motivasyon eksikliği) şeklinde açıklama yapmıştır. Ö₆ “Çocukların en zorlandıkları süreç

öğretmenlerinden ve arkadaşlarından kısacası okul kültüründen ayrı kalmalarıydı.” (Sosyal-duyuşsal süreçler/okul kültüründen uzaklaşma) yönünde görüş belirtmiştir. Ö₁ iletişim kurma konusunda sıkıntı yaşadığını dile getirerek şu ifadeleri kullanmıştır; “Küçük bir ekrandan çocuklarla özellikle 1. Sınıf çocuklarıyla iletişim kurmak oldukça zorlu bir süreç idi. Velilerle iletişim sayesinde olumsuzlukları aşmaya çalıştık. Harfleri yazıya dökme konusunda, yazıların nasıl olduğunu kontrol konusunda bir hayli sıkıntı yaşadım. Yazı bozukluğunu 2. Sınıfta öğrencilerle yüz yüze gidermeye çalıştım. Fakat bazılarını hala düzeltmedim.” (Sosyal-duyuşsal süreçler/verimsiz iletişim)

Akademik kategorisinin altında ilk okuma-yazma öğretimi, yetersiz geribildirim, ödevlendirme kodlarına yer verilmiştir. Bu kategori ilgili olarak Ö₁ “Küçük bir ekrandan çocuklarla özellikle 1. Sınıf çocuklarıyla iletişim kurmak oldukça zorlu bir süreç idi. Velilerle iletişim sayesinde olumsuzlukları aşmaya çalıştık. Harfleri yazıya dökme konusunda, yazıların nasıl olduğunu kontrol konusunda bir hayli sıkıntı yaşadım. Yazı bozukluğunu 2. Sınıfta öğrencilerle yüz yüze gidermeye çalıştım. Fakat bazılarını hala düzeltmedim.” (Akademik/ilk okuma-yazma öğretimi) şeklinde açıklama yapmıştır. Ö₁₀ “Öğrenciler canlı derslere girmeme veya internet kopması gibi sıkıntılar yaşadılar ve her şeyi telefonda ve gruptan takip etmek zor oldu. Ayrıca ödevlendirmede zorluklar yaşadık.” (Akademik/ödevlendirme) şeklinde ifade etmiştir.

Bu kategoriler arasında en az vurgulanan kategori donanım kategorisi (f=4) olmuştur. Donanım eksikliği kategorisi altında bilgisayar, tablet eksikliği ve internet alt yapısının yetersizliği kodları verilmiştir. Bununla ilgili olarak Ö₁₅ “Öğrencilerin karşılaştığı sorunlar tablet, bilgisayar, telefon yetersizliği ve eksikliği ve bunların kullanımı oldu. Ayrıca uzun süre ekran karşısında kalmanın olumsuz etkisi de çok oldu.” (Donanım/bilgisayar, tablet eksikliği) şeklinde açıklama yapmıştır.

İkinci alt problemle alakalı olarak uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin yaşadıkları zorluklara yönelik öğretmenlerin uygulamaya çalıştıklarını ifade ettikleri çözüm yolları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin uzaktan eğitimde karşılaştığı zorluklara yönelik çözümleri

Kategori	Kod	f
Üretilen çözümler	Velilerle işbirliği	7
	Bireysel destek	5
	Sosyal etkinlikler	3
	Ders saati değişimi	1
	Ek video destek	1
	Farklı yöntem-teknikler	1

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenler yaşadıkları zorluklara yönelik birtakım faaliyetlerde buldukları yönünde görüş belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak Ö₈ “Öğrenci velileri ile telefonla görüşme yaparak ortak çözümler üretmeye çalıştık.” (Velilerle iş birliği) açıklamasını yaparken Ö₁₀ “Velilerle internetle ilgili kotaları yükseltmelerini kararlaştırdık. Ayrıca yapılan ödevler ve çalışmalarını WhatsApp üzerinden sıkı bir şekilde takip ettim. Bazen de okula çağırarak etkinlik ve ödevler verdim.” (Bireysel destek) ifadelerini kullanarak öğrencilere bireysel destek verdiğini vurgulamıştır. Ö₆ “Bu sorunu gidermek amacıyla özellikle keyif aldıkları görsel sanatlar, serbest etkinlikler ve oyun derslerini onların ilgilerini çecek farklı etkinlikler hazırlayarak planlamaya özen gösterdim.” (Sosyal etkinlikler) ifadelerine yer verirken Ö₁₁ ise “Sıkılmaları için konuları görseller, slaytlarla destekledim. Konuları oyunlaştırarak anlattım.” (Farklı yöntem ve teknik) şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin salgın dönemindeki uzaktan eğitimin bugünkü yüz yüze eğitime olan etkilerine yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu kapsamda uzaktan eğitim sürecinin olumlu katkılarına yönelik görüşlere Tablo 6’da yer verilirken, olumsuz etkilerine yönelik görüşlere Tablo 7’ de yer verilmiştir.

Tablo 6. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitime olumlu katkıları hakkındaki görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f
Uzaktan eğitimin katkıları	Teknolojik gelişim	Farklı uygulamalardan yararlanma	5
		Teknolojik aletlerin kullanımı	4
	Sosyal/duygusal	Yüz yüze eğitimin değerinin anlaşılması	3
		Arkadaşlığın değeri	3
		İletişim	1
	Süreklilik	Eğitime ara vermeden devam edilmesi	1
	Okul-aile işbirliği	Aile katılımı	2

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen görüşlerinin teknolojik gelişim, sosyal/duygusal, süreklilik ve okul-aile işbirliği olmak üzere dört kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan teknolojik gelişim (f=9) kategorisi olmuştur. Bununla ilgili olarak Ö₄ “*salgın sürecinde tıpkı sınıfta ders işliyormuşuz gibi Morpa Kampüsten, Okulistikten yararlanarak bilgiler verildi. Uzaktan eğitime katılanlar çok güzel şekilde yararlandı. Ama katılmayanlar, girmeyenler gerekli bilgileri alamadı. Velilerle iş birliği yaparak bu öğrencilerle yüz yüze eğitim yaptık.*” (Teknolojik gelişim/farklı uygulamalardan yararlanma) ifadelerini kullanarak farklı interaktif yöntemler ile eğitime devam ettiğini belirtmiştir. Ö₆ “*Salgın sonrası yüz yüze eğitimde salgın öncesinde teknoloji kullanımını iyice öğrenen öğrencilerim bilgi kaynaklarına ulaşma konusunda kendilerine yeter hale geldiler.*” (Teknolojik gelişim/teknolojik aletlerin kullanımı) açıklamasını yaparken Ö₁₅ ise “*Salgın sonrası öğrenciler iletişim teknolojilerini ve Web 2.0 araçları ile yaptığımız etkinlikleri daha rahat kullandılar.*” (Teknolojik gelişim/teknolojik aletlerin kullanımı) şeklinde ifade etmiştir.

Kategoriler arasında yer alan süreklilik ile ilgili olarak Ö₃ “*Uzaktan eğitim olmasaydı öğrencilere ulaşmak imkânsız olacaktı. O zaman da işlenen konuların telafisi çok zor olacaktı.*” (Süreklilik/egitim ara vermeden devam edilmesi) açıklamasını yaparken, Ö₁₀ “*Uzaktan eğitimin tek katkısı çocukların tamamen okuldan, arkadaşlarından ve eğitimden uzak kalmamalarını sağladı. Biz sıkı bir şekilde canlı dersleri ve takiplerini yaptığımız için gerileme pek yaşanmadı. Olumlu katkısı budur.*” (Süreklilik /eğitime ara vermeden devam edilmesi) şeklinde görüş bildirmiştir.

Kategorilerden bir diğeri sosyal/duygusal ile ilgili olarak Ö₁₇ “*Temizlik konusunda daha dikkatliydiler. Teması en aza indirdiler. Arkadaşlığın değeri bilindi.*” (Sosyal/duygusal -arkadaşlığın değeri) şeklinde görüşlerini belirtirken, Ö₇ “*Salgın sürecinde veliler özellikle eğitimde öğretmenin etkisini, aslında eğitim öğretimin zannedildiği kadar kolay bir süreç olmadığını fark etiler. Toplumun, velinin okula olan tutumu bir miktar değişti.*” (Sosyal/duygusal -yüz yüze eğitimin değerinin anlaşılması) ifadelerini kullanarak yüz yüze eğitime olan bakış açısında değişim olduğunu dile getirmiştir. Kategoriler arasında en az vurgulanan okul-aile işbirliği olmuştur. Bununla ilgili olarak Ö₂ “*Aileler eğitime daha çok katkıda bulundu.*” (Okul-aile işbirliği/aile katılımı) açıklamasını yapmıştır. Araştırmaya katılan Ö₁₁ kendisine sorulan bu soruya “*uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime hiçbir katkısı olmadı.*” şeklinde yanıt vermiştir.

Araştırmanın üçüncü alt probleminin devamı olarak sınıf öğretmenlerinin salgın dönemindeki uzaktan eğitimin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumsuz etkileri hakkındaki görüşleri incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin, yüz yüze eğitime olumsuz etkilerine yönelik görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f
Uzaktan eğitimin olumsuz etkileri	Sosyal/duygusal	Okul ve sınıf kurallarının unutulması	8
		Arkadaşlık ilişkilerinin unutulması	4
	Akademik	Konulardaki eksiklikler	5
		Bazı kavramların anlaşılmasa	1
	Teknolojik	Teknoloji bağımlılığı	2

Tablo 7 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin sosyal/duygusal, akademik, teknolojik olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan

sosyal/duygusal (f=12) olmuştur. Bu kategorinin altında okul ve sınıf kurallarının unutulması, arkadaşlık ilişkilerinin unutulması kodları yer almıştır. Bu kategoriyle ilgili olarak Ö₁ “Çocuklarda sosyalleşme, arkadaşlık ilişkilerinin azalması, sınıf kurallarına uyum konularında olumsuz etkileri oldu. Bilinçli velilerin çocuklarında fazla bir sorun yaşanmasa da uzaktan eğitim diğer çocukların zararına olmuştur.” (Sosyal/duygusal- okul ve sınıf kurallarının unutulması) açıklamasını yaparken, Ö₇ “Çocukların salgın sürecinde ekran karşısındaki rahat tutumları, ödevi aksatma durumları yüz yüze eğitimde de devam etti.” (Sosyal/duygusal-okul ve sınıf kurallarının unutulması) şeklinde görüş bildirmiştir. Bu konuda Ö₁₂ ile öğrencilerin tutumuna yönelik benzer yanıtlar verdikleri dikkat çekmiştir. Ö₁₂ “Okula uyum problemleri arttı. Evde yaptıkları rahat hareketler sınıfta gözlemlendi. (Ayakkabı çıkarma, derste uyuma vb.).” (Sosyal/duygusal-okul ve sınıf kurallarının unutulması) şeklinde ifade etmiştir. Ö₆ “Salgın sürecinde okula gidemeyen ve sosyal çevreleri ile de yeterince temas kuramayan çocuklar bu ortamların onlara sunduğu sosyalleşme imkanlarından da mahrum kalmış oldular. Sonrasında yüz yüze eğitim başlaması ile onların birlikte hareket etme ve sosyalleşmeyi öğrenmeleri zaman aldı.” (Sosyal/duygusal- arkadaşlık ilişkileri) ifadelerine yer verirken, Ö₁₁ “Salgın öncesi yüz yüze eğitimde sınıf disiplini, okuma yazma, arkadaşlık ilişkileri, sosyal etkinliklere katılım, çevre duyarlılığı ve büyüklere saygı konusunda olumlu eğitim verirken başarı oranı oldukça yüksekti. Pandemi sonrası yüz yüze eğitimde başarı oranımız çok düştü.” (Sosyal/duygusal -arkadaşlık ilişkileri) açıklamasını yapmıştır.

Akademik kategorisi altında konulardaki eksiklikler, bazı kavramların anlaşılmasında kodlarına yer verilmiştir. Bu kategoriyle ilgili olarak Ö₉ “uzaktan eğitimle yapılan dersleri bazı öğrencilerin tam olarak anlayamadıklarını gördük. Ayrıca her öğrenci uzaktan eğitime katılamadı. Onlarda bu konuda sıkıntı yaşadılar.” (Akademik/konulardaki eksiklikler) açıklamasını yaparken, Ö₁₆ “Sınıfta nasıl davranılacağı unutuldu. Akademik eksiklikler çok yaşandı.” (Akademik/konulardaki eksiklikler) şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Teknolojik kategorisi altında teknoloji bağımlılığı kodu yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₄ “Çocuklarda tablet, telefon alışkanlığının arttığını gördüm. Hatta izledikleri video içeriklerinden gördüklerini sınıfta anlatırken bile korktuklarını gördüm. Ödev yapma, kitap okuma alışkanlıklarını kazandırmada çok zorlandım.” (Teknolojik /teknoloji bağımlılığı) Bu ifadelerle Ö₃ ile paralel yanıtlar verdiği görülmüştür, Ö₃ “Öğrencilerde bir gevşeme ve boşlama oldu. Telefon, tablet vb. ile daha fazla zaman geçirir oldular. Konularda illaki eksiklikler kaldı.” (Teknoloji/ teknoloji bağımlılığı) şeklinde teknoloji bağımlılığının arttığına yönelik gözlemini dile getirmiştir. Ö₁₇ kendisine sorulan bu soruya “Olumsuz bir durum olmadı, dersine çalışan öğrenciler çalışmaya devam etti.” yanıtını vermiştir.

Araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerinin yüz yüze eğitime geçiş sonrası yaşadıkları olumsuzluklara yönelik ürettikleri çözümlerin neler olduğu incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Sınıf öğretmenlerinin yüz yüze eğitime geçiş sonrası yaşadıkları olumsuzluklara yönelik çözümleri

Tema	Kategori	Kod	f
Olumsuzluklara yönelik çözümler	Sosyal/duygusal	Kuralları hatırlatma/vurgulama	5
		Oyunlaştırma	4
	Akademik	Bireysel destek	4
		Konu tekrarı	3
		Okul-aile işbirliği	Ailelerden destek alma

Tablo 8 incelendiğinde alınan görüşlerin sosyal/duygusal, akademik, okul-aile iş birliği olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan sosyal/duygusal (f=9) olmuştur. Bu kategorinin altında kuralları hatırlatma/vurgulama, oyunlaştırma kodları yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₁ “Kalabalık ailelerde kış mevsiminde sobalı evlerden canlı yayına bağlanan çocuklarda sorunlar yaşadım. Çocukların okula uyumları konusunda zorluklar yaşadım. Sınıf kurallarını bilmiyorlardı. Söz alma, yardımlaşma, oyun oynama becerileri bir hayli gerilemişti. Kuralları birlikte belirledik.” (Sosyal/duygusal- kuralların hatırlatılması) ifadelerine yer verirken, Ö₁ ile birbirine paralel yanıtlar veren Ö₁₂ “Ders sürecinde odaklanma, sınıf kontrolsüzlüğü sorunları ile karşılaştım. Bunun için sınıf kuralları tekrar öğrencilerle oluşturuldu.” (Sosyal/duygusal- kuralların hatırlatılması) şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Ö₁₇ ise “çocukların kitap okuma alışkanlığında

azalma oldu, grup çalışmalarını yapamadık, bireysel oyunlar artınca bencillik yapma davranışı da arttı, ahlaki olarak çok etkilendiler. Grup oyunlarına ağırlık verdim.” (Sosyal/duygusal- oyunlaştırma) ifadelerini kullanmıştır.

Akademik kategorisinin altında bireysel destek, konu tekrarı kodlarına yer verilmiştir. Bununla ilgili olarak Ö₄ “Özellikle harflerin yapılış şekli, büyük harflerin kullanıldığı yerler, noktalama işaretleri bu konularda çok zorlandım. Ancak yüz yüze eğitime geçince üzerinde durabildim.” (Akademik-konu tekrarı) ifadelerini kullanmıştır. Ö₁₃ “Ders kontrolleri sağlanamayan, derse girmeyen öğrencilerin seviyelerinde gerileme görüldü. Bire bir dersler yapmaya çalışarak aradaki farkı kapatmaya gayret ettim.” (Akademik -bireysel destek) şeklinde görüşünü bildirmiştir. Ö₅ “Okumada pek zorluk yaşamadık. En büyük eksiklik yazı konusunda oldu. 1. Sınıflarda tam hasat zamanı geldi derken marttan diğer yılın sonuna kadar 1,5 yıl heba oldu. Daha çok yazı ağırlıklı çalışmalar yaptık.” (Akademik -bireysel destek) şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Okul-aile işbirliği kategorisinin altında ise ailelerden destek alma kodu yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₁₆ “Sınıf kuralları unutulmuştu. Kurallar üzerinde daha çok durdum. Velilerle görüşmelerim arttı. Kurala uymayan çocuklara bazı yaptırımlar uyguladım. (Kurula uymayan sınıftaki arkadaşlarına çikolata ısmarladı.)” (Okul- aile ile iş birliği/ ailelerden destek alma) şeklinde görüş bildirmiştir.

Araştırmanın bir sonraki aşamasında salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimlerine olan katkısına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir. Bu kapsamda ulaşılan bulgulara tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitimin, mesleki gelişimlerine olan katkılarına yönelik görüşleri

Tema	Kategori	Kod	f
Mesleki gelişime yönelik katkı	Teknolojik	Uygulama kullanımı	9
		Tablet ve bilgisayar kullanımı	9
	Bireysel	Kendini ifade etme	2
		Beklenmedik durumlara çözüm üretme	1

106

Tablo 9 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin teknolojik ve bireysel olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan teknolojik (f=18) olmuştur. Bu kategorinin altında uygulama kullanımı, tablet ve bilgisayar kullanımı kodları yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₂ “Uzaktan eğitimde internet üzerinden birçok etkinlik üretebildik.” (Teknolojik /uygulama kullanımı) ifadelerini kullanmıştır. Ö₄ “Bilgisayar kullanma becerim daha da arttı. Çocuklara eğitim verirken hangi sitelerden nasıl yararlanacağımı öğrendim. Öğrencileri sıkmadan bilgisayar başında nasıl durdurulacağını öğrenmiş olduk.” (Teknolojik/uygulama kullanımı) ifadelerine yer verirken, Ö₆ ile benzer yanıtlar vermiş, çocuklara sunulabilecek uygulamalar konusunda kendilerini geliştirdiklerini dile getirmişlerdir. Ö₆ “Salgın sürecinde işlediğim dersleri daha ilgi çekici hale getirmek ve yine EBA uygulaması üzerinden hazırladığım değerlendirme etkinlikleri, öğrencilerimin neleri öğrenip neleri öğrenemediklerini tespit etmek amacıyla öğrendiğim yeni uygulamalar, araştırma ve öğrenme sürecim salgın döneminin benim mesleki gelişime kattığı olumlu taraflardır.” (Teknolojik /uygulama kullanımı) açıklamasını yapmıştır. Ö₁₁ “Telefon, tablet bilgisayar gibi teknolojik aletleri daha etkin kullanmayı öğrendik. Bunu öğrencinin yararına kullanmaya başladık.” (Teknolojik / tablet ve bilgisayar kullanımı) ifadelerine yer vererek teknoloji kullanım becerisinin olumlu yönde geliştiğine vurgu yapmıştır.

Bireysel kategorisi altında beklenmedik durumlara çözüm üretme ve kendini ifade etme kodlarına yer verilmiştir. Bununla ilgili olarak Ö₇ “Karşılaşılan sorunlarla baş etme becerisi ve özel nedenlerle okula devam edemeyecek olan çocuklara daha rahat müdahale etme becerisi gelişti. Özellikle uzaktan eğitimde de mesleki gelişimin sağlanacağı fark edildi.” (Bireysel/ beklenmedik durumlara çözüm üretme) şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Ö₅ ise “İyi bir konuşmacı olduk. Uzaktan eğitimde dinleyicilere hâkim olma, onları ikna etme kabiliyetlerine, iyi bir konuşma stiline sahip olduk diyebilirim.” (Bireysel/kendini ifade etme) şeklinde görüş belirtmiştir.

Araştırmanın son aşamasında çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerine “Uzaktan ve yüz yüze eğitim süreçleri size bir seçenek olarak sunulsa nasıl bir tercihte bulunurdunuz? Neden?” sorusu yöneltmiş ve elde edilen bulgular tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan ve yüz yüze eğitim konusunda tercihleri

Tema	Kategori	Kod	f
Tercih	Yüz yüze eğitim	Etkileşim	9
		Sosyal gelişim	5
		Eğitime erişim	3
		Planlama	2
		Değerlendirme	1
	Uzaktan eğitim	-	

Tablo 10 incelendiğinde öğretmenlerin tercihini yüz yüze eğitimden yana kullandığı görülmüştür. Yüz yüze eğitim kategorisi altında etkileşim, sosyal gelişim, eğitime erişim, planlama, değerlendirme kodları yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₃ “*Tabii ki yüz yüze eğitimi tercih ederim. Eksiklikler anında görülebiliyor. Müdahale edilebiliyor. Etkileşim daha fazla.*” (Yüz yüze eğitim/etkileşim) açıklamasını yaparken Ö₅ “*Tabii ki yüz yüze eğitim. Öğretim karşılıklı iletişimle elde edilen bir olay. Uzaktan eğitimde bu kolaylıkları yakalamak zor.*” (Yüz yüze eğitim/etkileşim) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö₁₆ “*Yüz yüze eğitimi tercih ederim. Yakın temas çok önemli ve anında gözlemliyoruz. Disiplin ve akademik başarı açısından daha sağlıklı, yüz yüze eğitimde daha çok sorumluluk verebiliyorum. Toplumsal kurallar daha iyi öğreniliyor. Birlikte oynamayı öğreniyorlar.*” (Yüz yüze eğitim/etkileşim) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö₈ “*Seçenek sunulsa yüz yüze eğitimi seçerim. Öğrencilerle aynı ortamda olmak, onların ilgi ve isteklerini göz önünde bulundurarak eğitim öğretim yapmak isterdim.*” (Yüz yüze eğitim/etkileşim) ifadelerini kullanırken Ö₄ “*Tabii ki yüz yüze eğitim. Çocuklar okulda eğlenebiliyor, sosyalleşebiliyor. Uzaktan eğitimde bunların hiçbiri gerçekleşmiyor. Öğrencileri değerlendirme imkânımız uzaktan eğitimde çok kısıtlı.*” (Yüz yüze eğitim/sosyal gelişim) şeklinde açıklama yapmıştır. Ö₁₂ ise “*Yüz yüze eğitim. Sosyallik açısından ve eğitimin kalitesi açısından daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum.*” (Yüz yüze eğitim/sosyal gelişim) ifadelerini kullanmıştır. Ö₇ “*Yüz yüze eğitimi tercih ederim. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci başarısı, eğitimin verimliliği gözlenemiyor. Öğrencilere bireysel olarak müdahale çok zor oluyor. Öğrencilerin uzaktan eğitimde sadece %25-%30 gibi bir kesimine ulaşılabilirken bu oran yüz yüze eğitimde %90 oranına ulaşılabilir.*” (Yüz yüze eğitim/eğitime erişim) ifadelerine yer vererek eğitime erişime vurgu yapmıştır. Ö₉ “*Kesinlikle yüz yüze eğitimi tercih ederim. Çünkü herkesin erişimi açısından daha iyi ve sağlıklı. Sürecin kontrolü açısından daha iyi. Belli sınırlamalar olmadan ders ve etkinlikleri çok daha rahat yapabiliyoruz. Teknik sıkıntılar yok. Materyal erişimi etkinlik ve çalışma kâğıtları, ödevlendirme çok daha fazla ve iyi. Canlı derslerde evden gelen gürültü ve sesler yok. Dersler bölünmüyor. Kontrol bende. Devamlı grupları takip etmek zorunda değiliz. Her şeyi planlar dâhilinde çok daha iyi yapabiliyoruz.*” (Yüz yüze eğitim/planlama) şeklinde görüş bildirmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Covid-19 salgını ile ülkeler birtakım tedbirler almış, çok büyük bir kitleyi ilgilendiren okulların kapanması da tedbirler arasında olmuştur. Okulların yüz yüze eğitime ara vermesiyle eğitimin devamlılığını sağlamak amacıyla uzaktan eğitim çalışmaları başlamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler daha önce bu kadar uzun süreli ve kapsamlı bir uzaktan eğitim süreci yaşamadığını ve birtakım problemler ile karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Araştırma bulgularına göre uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerini en çok zorlayan süreçler arasında teknolojik aksaklıklar bulunmaktadır. Ders esnasında internet bağlantısında problem yaşayan ayrıca internet bağlantısı ve teknolojik cihazlara sahip olmayan öğretmen ve öğrencilerin bu sürece uyum sağlamakta zorlandığı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bu konuyla benzer sonuçlara sahip olan Benzer ve Akkaya'nın (2021) yaptığı çalışmada katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde internet bağlantısının kopmasından ve bilgisayara erişim sağlayamamaktan kaynaklı ders sürecinde sorunlar yaşadığını ifade etmişlerdir. Özyürek ve Aksoy (2021) tarafından yapılan çalışmada ise katılımcılar internet bağlantısının kopmasından dolayı dersi takip etmekte zorlandıklarını, kullandıkları bilgisayar, tablet gibi cihazların birtakım uygulamalar için yetersiz kalmasından kaynaklı problemler yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Keleş vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar öğrencilerin bilgisayar, tablet gibi teknolojik donanım eksikliğinden kaynaklı ebeveynlerine ait telefonda derse katıldıklarını, ebeveynler işe gittiğinde derse devam edemediklerini veya çok kardeşli evlerde derse sırayla katıldıkları için aksaklıklar yaşandığını ifade

etmiştir. Kazu vd. (2021) tarafından yapılan araştırmada katılımcılar öğrencilerin alt yapı ve teknolojik donanım eksikliği ile karşılaştığını, bu sebeple uzaktan eğitim sürecinin aksadığını ve verimli geçmediğini ifade etmişlerdir. Öğrenciler arasında fırsat eşitliğinin sağlanmadığını da belirtmişlerdir. Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Her ne kadar teknoloji çağında yaşıyor olsak da henüz teknolojik alt yapı ve donanımının her eve ulaşmadığı bunun sebepleri arasında ise ekonomik yetersizlik ve internetin ihtiyaç yerine istek olarak değerlendirilmesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Bu zamana kadar tüm eğitim kademesinin dâhil olduğu, uzun süreli bir uzaktan eğitim sürecinin tecrübe edilmemiş olmasından dolayı öğretmen, öğrenci ve velilerin bu süreçte belirsizlik yaşadığı söylenebilir. Öğrencilerin evde gerekli çalışma ortamının bulunmaması sınıf öğretmenlerinin zorlandığı bir diğer sorun olmuştur. Önder ve Önder (2023) tarafından yapılan araştırmada katılımcılar soba ile ısınan evlerde tüm aile fertlerinin tek bir odada kalması sebebiyle uzaktan eğitimde öğrencilerin çalışma ortamının yeterli düzeyde olmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca kardeşi olan öğrencilerin onlarla aynı odada eş zamanda derse katılım göstermelerinden dolayı da problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Turan vd. (2024) yaptıkları çalışmada internet erişimine sahip olmayan öğrencilerin yanı sıra öğrencilerin bağımsız çalışma ortamları olmadığından dolayı uzaktan eğitime her öğrencinin eşit şartlarda katılmadığını belirtmiştir. Bu sonuçlar ile araştırma bulguları benzerlik göstermektedir. Benzer sonuçların elde edilmesi daha önce uzaktan eğitimin ülke genelinde tecrübe edilmemesinden, ülkenin büyük bir kesimi için hazırlıksız bir geçiş yapıldığından kaynaklı olduğunu düşündürmektedir. Öğrencilerin ev ortamında çok rahat olmalarından dolayı ders esnasında yeme içme davranışı göstermeleri sınıf öğretmenlerinin zorlandığı bir diğer sorun olmuştur. Bu durum velilerin uzaktan eğitim sürecinin başında yeterli müdahalede bulunmadıklarını düşündürmektedir. Katılımcıların çoğunluğu bu duruma çözüm bulmak için velilerle iletişimi artırmış, velilerle iş birliği içinde hareket etmeye gayret etmiştir. Katılımcılar küçük yaş grubu olduğundan ötürü öğrencilerin dikkatini derse çekmek, onları motive etmek konusunda zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bu açıdan okulların sadece duvardan ibaret olmadığı, yüz yüze eğitimin öğrencileri hem sosyal açıdan hem bilişsel anlamda eğitime dâhil etmenin kilit noktası olduğu düşünülebilir.

108

Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerle yüz yüze eğitimde karşılaşmadıkları yönünde görüş belirtse de yüz yüze eğitime geçtiklerinde akademik ve öğrencilerin tutumlarıyla ilgili birtakım problemler yaşadığını ifade eden katılımcılar olmuştur. Ergil vd. (2023) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar öğrencilerin kuralları unuttuğu, sosyal hayattan uzak kaldıkları için okul kültürünü unuttukları, rahat davranışlar sergilediklerini ifade etmişler ayrıca öğrenme düzeylerinde düşüş olduğu da dile getirilmiştir. Bu bulgular araştırma sonucuyla örtüşmektedir. Yüz yüze eğitime geçildiğinde daha az sorunla karşılaşan öğretmenlerin veli iletişimi sayesinde öğrencilere kolay ulaşabildiği ve ailelerin eğitim seviyesinin, yaşadıkları çevrenin daha donanımlı olduğu düşünülmektedir. Araştırma bulgularından bir diğeri öğrencilerin süreçte en fazla okuma yazma konusunda zorluklar yaşadığı yönündedir. Ayrıca aileden gerekli desteği alamayan öğrenciler olmuştur. Katılımcılar ekran karşısında öğrencilerin yazma becerilerini yeteri kadar takip edemediklerini ifade etmişler hatta yüz yüze eğitime geçildiğinde yazı konusunda çokça zaman harcadıklarını belirtmişlerdir. 2. sınıf öğrencisinin yazı yazmayı unuttuğu da sınıf öğretmenleri tarafından dile getirilmiştir. Bu açıdan öğrencilerin ev ortamında yetişkin desteği bulamadıkları akla gelmektedir. Aydın-Çolak vd. (2023) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenleri pandemi öncesi öğrencilere kazandırdığı birçok davranışın (defter düzeni, sınıf kuralları, okuma-yazma) uzaktan eğitim sürecinde unutulduğunu ve yüz yüze eğitime geçildiğinde yeniden kazandırmak için ekstra çaba sarf edildiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerde benmerkezci davranışların arttığını belirtmişlerdir. Bu açıdan araştırma sonuçları paralellik göstermektedir.

Araştırma bulguları arasında uzaktan eğitimin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumlu katkıları da yer almıştır. Katılımcılar uzaktan eğitim sayesinde yeni dijital uygulamalar öğrendiklerini birtakım teknolojik aletlerin kullanımında kendilerini geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşlerine göre okulun kıymeti de bu süreçte anlaşılmıştır. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin uzaktan eğitim öncesinde dijital uygulamalara derslerinde çok fazla yer vermediği düşünülmektedir. Bu sürecin dijital beceri kazanımı konusunda kendilerine katkıda bulunduğu, ayrıca uzaktan eğitimin de büyük bir tecrübe kattığı söylenebilir. Kazak ve Demirci (2024) tarafından yapılan araştırmada katılımcılar uzaktan eğitim sayesinde yaş olarak büyük olan öğretmenlerin bile yeni dijital uygulamalar öğrendiklerini, hangi materyallerden faydalanmaları gerektiğini, uzaktan eğitim ile süreçte kendilerini

daha iyi ifade etmeyi öğrendiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca okulun kıymetini daha iyi anladıklarını da dile getirmişlerdir. Bu açıdan çalışmanın sonuçları araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca katılımcılar eğitim devamlılığı açısından uzaktan eğitimin faydalı olduğunu dile getirmişlerdir. Mümüneoğlu ve Kahraman (2024) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar çocukların okuldan kopmaması açısından uzaktan eğitimin katkısının olduğunu ifade etmişlerdir. Kuzu vd. (2021) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar uzaktan eğitim sayesinde öğrencilerin teknolojik araç gereçleri faydalı olarak kullanmayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Araştırma sonuçları yapılan çalışmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Özellikle eğitimin devamlılığının sağlanması ve teknolojinin avantajlarının tecrübe edilmiş olmasından kaynaklı uzaktan eğitim sürecinin olumlu katkısı olduğu söylenebilir. Araştırmada katılımcılar uzaktan eğitim sayesinde tablet, bilgisayar kullanma becerilerini artırdıklarını, kendilerini daha kolay ifade edebildiklerini dile getirmişlerdir. Ayrıca öğrendikleri yeni uygulamaları yüz yüze eğitime geçtiklerinde de kullanmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir. Arıkan ve Kaya'nın (2023) yaptıkları çalışmada öğretmenler uzaktan eğitime geçmeden önce teknolojik cihazları kullanmayı bilmediklerini, uzaktan eğitim sayesinde teknoloji ile içli dışlı olduklarını ifade etmişlerdir. Bu süreçte sosyal medya kullanımı ile soru çözüm videoları yayınladıklarını ve aktif olarak kullandıkları sosyal medya kanallarının olduğunu da belirtmişlerdir. Burak ve Saraç Yıldırım'ın (2024) yaptıkları çalışmada öğretmenler daha önce ihtiyaç duymadıkları için Web 2.0 araçlarını kullanmadıklarını fakat uzaktan eğitim sayesinde öğrendiklerini, artık dijital içerikler kullanmayı ihtiyaç olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla örtüşmektedir.

Araştırmada uzaktan eğitimin olumsuz etkilerine yönelik de katılımcıların görüşleri alınmıştır. Katılımcılar okul ve sınıf kurallarının unutulmuş olması, konularda eksikliklerin olması, öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinde problemlerin olmasının uzaktan eğitimin olumsuz etkileri arasında olduğunu ifade etmişlerdir. Aybek ve Göktaş (2024) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar öğrencilerin uzaktan eğitim sonrasında davranış değişikliği yaşadığını, sorumsuzluk ve kurallara uymama davranışları sergilediklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışmanın sonuçları araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Yunus vd. (2024) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar uzaktan eğitime katılım sağlayamayan öğrencilerin konu eksiklerinin meydana geldiğini ve yüz yüze eğitime geçildiğinde bunların telafisi için çalışıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinin öğrencilerde teknoloji bağımlılığına sebep olduğunu, öğrencilerin ders sürecine ait motivasyonlarının düştüğünü de belirtmişlerdir. Öz vd. (2023) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler öğrencilerin okuma becerilerinin zayıfladığını, özellikle uygulamaya dayalı derslerde öğrenme kaybı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Şahin ve Şahan (2023) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar öğrencilerin uzaktan eğitim sonrasında okula karşı isteksizlik ve üşengeçlik durumlarının arttığını, daha sabırsız davranışlar sergilediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca disiplin problemlerinde artış gözlemlediklerini dile getirmişlerdir. Karaca ve Özenç (2024) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenleri öğrencilerde saldırgan davranışların arttığını, okul kültürünün unutulmuş olduğunu ifade etmişlerdir. Ev ortamında gösterdikleri rahat davranışların okulda da devam ettiğini belirtmişlerdir. Çalışma sonuçları yapılan araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Araştırma bulgularının benzerliği öğrencilerin ekonomik anlamda ve ebeveynlerin eğitim düzeyi konusunda benzer çevreye sahip olduklarını düşündürmektedir.

Katılımcılar yüz yüze eğitim ile uzaktan eğitim arasında tercih yapmaları gerekse yüz yüze eğitimi tercih edeceklerini ifade etmiştir. Nedenleri arasında ise etkileşimin yüz yüze eğitimde fazla olması, sosyal gelişime olan katkısı, eğitime her öğrencinin erişim sağlayabilmesi yer almıştır. Çevre (2023) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar uzaktan eğitimden memnun olmadıklarını ve devam etmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu çalışmanın sonucu araştırma bulgularıyla paralellik göstermektedir. Ünlü-Sakıcı ve Toprakçı (2024) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar yüz yüze eğitimi tercih edeceklerini fakat uzaktan eğitim sayesinde de pedagojik deneyim, dijital yeterlik, yeni tecrübeler kazandıklarını ifade etmişlerdir. Turan vd. (2024) tarafından yürütülen çalışmada okul öncesi ve ilköğretim öğretmenleri öğrencilerin fiziksel, bilişsel ve duygusal gelişimleri açısından uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar verimli olmadığını ifade etmişlerdir. Aktay ve Keser (2023) tarafından yapılan çalışmada öğretmenler tercih hakları olsa uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimi tercih edeceklerini, yüz yüze eğitimde daha rahat ve keyif alarak ders anlattıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca materyal kullanımı ile yöntem ve teknik seçiminin daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Baloğlu ve Fırat (2022) ise derslere katılımın yetersiz olması, verimli geri bildirim sağlayamama ve sınırlı ölçme-değerlendirme

faaliyetleri gerçekleştirilmesinden dolayı öğretmenlerin yüz yüze eğitimi tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bahsi geçen çalışmalarda ulaşılan sonuçların bu çalışma kapsamında elde edilen sonuçlarla paralellik gösterdiği görülmektedir. Benzer sonuçların elde edilmesi uzun yıllar eğitimin yüz yüze olmasının kazandırdığı birtakım alışkanlıklardan kaynaklı olduğunu, uzaktan eğitimin daha önce tecrübe edilmemiş olmasının da bu sonuçların ortaya çıkmasında etkili olduğunu düşündürmektedir.

Salgın döneminde sosyal izolasyon sebebiyle evde vakit geçirmek zorunda kalan çocukların okula başladığında çevresine gülümsemekte dahi zorlandığı, kirlenmekten korktuğu için birçok aktiviteye katılmaktan çekindiği, ekrana çok maruz kalmaktan kaynaklı ekran bağımlılığı kazandıkları araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Bu gözlemler salgın sürecinin öğrenme-öğretme süreçlerindeki yıkıcı etkisini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu durum salgın vb. süreçler ile bu süreçlerin öğrenme-öğretme süreçlerine olan etkilerine, başta öğretmenler olmak üzere tüm eğitim-öğretim paydaşlarının hazır olmasını gerekli kılmaktadır. Araştırma sonucu göstermektedir ki hem öğretmenler hem öğrenciler uzaktan eğitime teknik alt yapı, donanım, çalışma ortamı olarak hazır olmadıkları an yakalanmışlardır. Özellikle küçük yaş grubu olan, gelişim alanları açısından kritik evrede olan ilkokul öğrencileri bu süreçte birçok problemle karşılaşmıştır. Okuma yazmayı öğrendiği halde uzaktan eğitim sürecinde unutmaları, okul kültürünü unutmaları, sosyalleşmenin aksine bireyselliğin ön plana çıkması, konu eksikliklerinin çoğalması yaşadıkları en büyük problemler arasında olmuştur.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bu çalışma sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirilmiş olup farklı branşlarda görev yapan öğretmenleri de dâhil eden bir çalışma yapılabilir.
- Benzer çalışmalar farklı bölge ve illeri de kapsayacak şekilde daha geniş çalışma gruplarıyla gerçekleştirilebilir.
- Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlara yönelik her branştan öğretmenin katılabileceği, yalnızca çözüm önerilerinin sunulacağı bir çalışma yapılabilir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Bu çalışmanın sonucunda katılımcıların en büyük probleminin teknik aksaklıklar, donanım eksikliği olduğu anlaşılmıştır. Katılımcıların bu problemlerine yönelik imkânlar çerçevesinde her okul için uzaktan eğitim sürecinde kullanılabilecek dijital araç gereçlerin yer aldığı, internet bağlantısının bulunduğu sınıflar tasarlanabilir.
- Araştırmada öğretmen, öğrenci ve velilerin uzaktan eğitime yönelik bilgi eksiklikleri olduğu, daha önce bu kadar detaylı teknoloji kullanımına yönelik bilgi ve tecrübelerinin olmadığı katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Tüm öğrenim kademesinde eğitim gören öğrencilere, her öğrenim kademesinde görev yapmakta olan eğitimcilere ve velilere uzaktan eğitimde teknoloji kullanımına yönelik bilgilendirici çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Kaynakça

- Ağır, F. (2007). Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Balıkesir Üniversitesi.
- Akın, İ. & Uçar, Z. (2023). *Covid-19 pandemisinin sektörler, istihdam ve çalışma hayatı üzerine etkileri*. Adalet Yayınevi.
- Aksoy, M. & Özyürek, A. (2021). Covid-19 pandemisi dönemindeki uzaktan eğitim uygulamalarının üniversite öğrencilerin görüşlerine göre incelenmesi. *Çukurova Araştırmaları*, 7(3), 344-357. <http://dx.doi.org/10.29228/cukar.52658>.
- Aktay, S., & Keser, R. (2023). İlkokulda uzaktan eğitim mi, yüz yüze eğitim mi? *International Primary Education Research Journal*, 7(2), 70-90.
- Arıkan, B., & Kaya, E. (2023). Uzaktan eğitim sürecinde sosyal bilgiler öğretmenlerinin Eba canlı ders uygulamasına ilişkin görüşleri. *International Journal of New Approaches in Social Studies*, 7(1), 97- 122. <https://doi.org/110.38015/sbyy.1284562>
- Arslanoğlu, İ. (2016). *Bilimsel yöntem ve araştırma teknikleri*. Gazi Kitabevi.

- Aybek, B. & Göktaş D. (2024). Uzaktan eğitimden yüz yüze eğitime geçiş sırasında yaşanan öğrenci davranışlarındaki değişimin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 13(3), 1146-1162. <https://doi.org/10.7884/teke.1454102>.
- Aydın-Çolak, E., Kırbıyık, N. & Kesten, A. (2023). Pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sonrası okula dönüş sürecinin sınıf öğretmenlerine ve ilkokul öğrencilerine yansımaları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 1908-1928. <https://doi.org/10.24315/tred.1256380>.
- Baloğlu, E., & Fırat, M. (2022). İlkokul öğretmenleri Covid-19 pandemi deneyimlerine dayalı olarak uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimi nasıl karşılaştırıyorlar? *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 1-35. <https://doi.org/10.51948/auad.1069056>.
- Benzer, S. & Akkaya, M. M. (2021). Pandemi sürecinde fen bilimleri alanında uzaktan eğitim. *SBedergi*, 5(8), 19-46. <http://dx.doi.org/10.29228/sbe.49094>
- Bundervoet, T., Dávalos, M.E., & Garcia, N. (2022). The short-term impacts of Covid-19 on households in developing countries: An overview based on a harmonized dataset of high-frequency surveys. *World Development*, 153, 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2022.105844>.
- Burak, D. & Saraç Yıldırım, E. (2024). Pandemi sürecinde sınıf öğretmeni olmak: Bir fenomenoloji çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 218 (49), 133-158. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2024.12491>.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Candan, A. & Usta, İ. (2022). Pandemi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik bakış açılarının incelenmesi. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-18.
- Çelik, N. & Kılıçoğlu, D. (2024). Covid-19 pandemisi sonrası okullarda yaşanan öğrenci sorunlarının incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 8(2), 531-568. <https://doi.org/10.34056/aujef.1338055>.
- Çevre, Ç. (2023). Ortaokul öğrencilerinin pandemi dönemi uzaktan eğitim süreci hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *International Academic Social Resources Journal*, 8(45), 1923- 1932. <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.67107>.
- Dinler, S., & Dündar, H. (2021). Pandemi döneminde sınıf öğretmenlerinin yaşadığı problemler. *International Journal of Field Education*, 7(2), 112-133. <https://doi.org/10.32570/ijofe.1031859>.
- Durdu, A & Coşkun, Y. (2023). COVID-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitimde öğretmen olmak: Sınıf öğretmenlerinin algılarının incelenmesi. *Manisa Celal Bayar University Journal of the Faculty of Education*, 11(1), 15- 36. <https://www.doi.org/10.52826/mcbuefd.1211859>
- Ergil, Y. E., Evkuran, R., Okur, M., Selcan Okur, H., Altınışık, İ. & Konca, Y. (2023). Uzaktan eğitim sonrasında ilkokul öğrencilerindeki değişimlerin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(71), 4084-4094. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.74113>
- Ekiz, D. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Karaca, A. & Özenç, G. E. (2024). Pandemi sonrası ilkokul öğrenci davranışları hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 14(2), 261-282, doi: 10.23863/kalem.2024.284.
- Kazak, E., & Demirci, R. (2024). Covid-19 eğitim sürecinde uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Siirt Eğitim Dergisi*, 4(1), 51-71. DOI: 10.58667/sedder.1410447.
- Kazu, H., Bahçeci, F. & Özer İlhan, M. G. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitim uygulamalarını değerlendirmeleri. *Journal of History School*, 53, 2601-2627. <http://dx.doi.org/10.29228/Joh.49385>.
- Keleş, H.N., Atay, D., & Karanfil F. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde okul müdürlerinin öğretim liderliği davranışları. *Milli Eğitim*, 1(49), 155-174. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787255>.
- Koç, E. S. (2021). Nasıl bir uzaktan eğitim? Bir yılın sonunda yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 7(2), 13-26.
- Li, J., Yang, S., Chen, C. & Li, H. (2022). The impacts of Covid-19 on distance education with the application of traditional and digital appliances: Evidence from 60 developing countries. *Int J Environ Res Public Health*, 19(11), 6384. <https://doi.org/10.3390/ijerph19116384>.
- Merriam, S. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. San Fransisco: John Willey & Sons Inc.

- Mümüneoğlu, H. & Bağçeli Kahraman, P. (2024). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların annelerinin pandemi dönemindeki uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Educational Academic Research*, 53, 105-127. <https://doi.org/10.33418/education.1421248>.
- Önder, İ. & Önder, H. İ. (2023). Uzaktan eğitim sürecinde köy öğretmenlerinin karşılaştığı güçlükler, *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 9(78), 5281-5300. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/smryj.73426>
- Öz, E., Aydemir, S. & Erdamar, G. (2023). Acil uzaktan eğitim sürecinde öğretim programlarının uygulanması: sorunlar ve öneriler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 65, 228-259. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1071337>.
- Özer, M., Suna, H. E., Çelik, Z. & Aşkar, P. (2020). Covid-19 salgını dolayısıyla okulların kapanmasının eğitimde eşitsizlikler üzerine etkisi. *İnsan ve Toplum*, 10(4), 217-246.
- Saavedra, J. (2020). Educational challenges and opportunities of the coronavirus (COVID-19) pandemic. [Çevrim-içi: <https://blogs.worldbank.org/en/education/educational-challenges-and-opportunities-covid-19-pandemic>], Erişim tarihi: 12.10.2024.
- Serçemeli, M. & Kurnaz, E. (2020). Covid-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.
- Sözen, N. (2020). Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları üzerine bir inceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 302-319.
- Şahin, H., & Şahan-Günel, S. (2023). Ortaokul öğrencilerinin Covid-19 küresel salgın süreci sonrası eğitim ihtiyaçlarının destekleyici program bağlamında incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 48(216), 67-92.
- Turan, T., Mert, Ö., Elmas, F. & Gökdoğan, S. (2024). Covid-19 salgınının eğitim üzerindeki etkileri ve çözüm önerileri. *International Journal of Original Educational Research*, 2(1), 211-228.
- Türker, A., & Dündar, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde Eğitim Bilişim Ağı (Eba) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 323-342. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.738702>.
- UNESCO (2020). Teacher task force calls to support 63 million teachers touched by the COVID-19 crisis. Retrieved from <https://en.unesco.org/news/teacher-task-force-calls-support-63-million-teachers-touched-Covid-19-crisis>
- Uzunöz, A. (2021). *Bilimsel araştırma becerileri ve araştırmada güncel desenler*. Pegem Akademi.
- Ünlü-Sakıcı, N. & Toprakçı, E. (2024). Salgında (Covid-19) gerçekleştirilen uzaktan öğretimin ilkökul öğrencilerinin bugünkü eğitimine yansımaları. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi*, 8(1), 131-143. Doi: <https://trdoi.org/10.26023458/uled.14917739>.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimler için nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Publishing.
- Yıldız Duban, N. (2022). Sınıf öğretmeni adaylarının Covid-19 pandemi sürecinde ilkökul öğrencilerinin uzaktan eğitimine ilişkin görüşleri. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi*, 6(1), 26-49.
- Yılmaz, E., & Yılmaz, A. B. (2023). Conducting social studies course with distance education: Reviewing the literature and experiences of classroom teachers. *Participatory Educational Research*, 10(2), 236-254. <https://doi.org/10.17275/per.23.38.10.2>
- Yılmaz, E. O., & Toker, T. (2022). Covid-19 salgını öğretmenlerin dijital yeterliliklerini nasıl etkiledi? *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), 2713-2730. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.896996>
- Yunus, Ö., Kalaycı, S. & Yıldırım, Z. (2024). Pandemi öncesi uzaktan eğitim ile pandemi sonrası yüz yüze eğitim sürecinin karşılaştırılması. *Dünya Mültidisipliner Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 23-44. <https://doi.org/10.58853/dumad.1436011>

Extended Abstract

Epidemics have been a periodically encountered problem since the beginning of humanity. In addition to being a health problem, epidemics have the potential to impact the global economy, social and political life, international relations, and interactions between societies. In order to ensure the continuity of education during the pandemic process and to prevent learning losses, distance education applications have been applied in all schools, both private and public. Considering the economic and technological infrastructure opportunities and geographical conditions of the countries, television and radio broadcasts, printed materials, online teaching contents, synchronous live lessons were preferred in the distance education process (Sözen, 2020). In light of the research, the distance education process has both advantages and disadvantages for teachers at all levels. It can be said that primary school teachers, who teach younger age groups, were more exposed to the disadvantages of the distance education process, especially those faced by primary school students, as all lessons were held remotely during the pandemic. It is thought that it is important to investigate the experiences of primary school teachers, especially those in which technological developments are intensively involved in learning-teaching processes, in the distance education process during the pandemic and the reflections of these experiences on face-to-face education after the pandemic. Therefore, the main purpose of this study is to reveal the opinions of primary school teachers about distance education during the pandemic and the face-to-face education that continued afterwards. In line with this main purpose, answers to the following questions were sought:

- What are the most challenging processes for primary school teachers in distance education?
- What are the opinions of primary school teachers about the most challenging processes for students in distance education?
- What are the opinions of primary school teachers about the effects of distance education during the pandemic period on today's face-to-face education?
- What solutions did primary school teachers come up with for the challenges they experienced after the transition to face-to-face education, if any?
- What are the reflections of the distance education process during the pandemic on the professional development of primary school teachers?
- What are the preferences of primary school teachers for distance and face-to-face education?

113

In this study, the qualitative research design was preferred because it allows primary school teachers working in primary schools during the COVID-19 pandemic period to express their own experiences and perceptions about the distance education process and the face-to-face education process after distance education, and the problems they experienced more clearly. By its nature, the basic qualitative research design aims to reveal how participants interpret their experiences, how they construct their worlds and what meaning they attribute to their experiences (Merriam, 2009). The research was conducted with the participation of 17 primary school teachers in the 2022-2023 academic year and a semi-structured interview form developed by the researchers was used to collect the data. The interviews with the teachers participating in the study were conducted in environments where the teachers felt comfortable, at times and dates that were convenient for them. The face-to-face interviews were recorded using the phone's recording feature, with the teachers' permission. Before starting the interview questions, the teachers were informed that their names would be kept confidential and would not be shared with anyone other than the researcher. Thus, the aim was to allow the teachers to answer comfortably. The interviews lasted between 30 and 40 minutes on average. The answers given during the interviews were noted down, and the audio recordings were listened to one by one to ensure that no statements were omitted. In the interviews, each teacher was given a code number as T1, T2, T3... Content analysis technique was used to analyze the data obtained after collecting the opinions of primary school teachers through the semi-structured interview form. Codes were created based on the responses received, and common themes were identified. The frequency of repetition of the codes by the primary school teachers was determined and transferred to tables. The themes, categories, and codes were created collaboratively by the researchers.

According to the research findings, technological problems are among the most challenging processes for primary school teachers in the distance education process. It was stated by the participants that teachers and students who have problems with internet connection during the lesson and who do

not have internet connection and technological devices have difficulty in adapting to this process. It can be said that teachers, students and parents experience uncertainty in this process because a long-term distance education process involving all levels of education has not been experienced so far. The lack of the necessary working environment at home was another problem that primary school teachers had difficulty with. According to the findings of the research, although the majority of the teachers stated that they did not encounter the problems they encountered in the distance education process in face-to-face education, there were some participants who stated that they experienced some problems related to academic and students' attitudes when they switched to face-to-face education. Among the research findings, the positive contributions of distance education to today's face-to-face education were also included. Participants stated that thanks to distance education, they learned new digital applications and improved themselves in the use of some technological tools. According to the views of the participants, the value of school was also understood in this process. Participants stated that forgetting school and primary school rules, deficiencies in subjects, and problems in students' friendship relations were among the negative effects of distance education. Participants stated that if they had to choose between face-to-face education and distance education, they would prefer face-to-face education. Among the reasons were that interaction is more in face-to-face education, its contribution to social development, and that every student can access education. Similar studies can be conducted with larger study groups covering different regions and provinces. Informative studies on the use of technology in distance education can be conducted for students studying at all levels of education, educators working at all levels of education and parents.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

